

Positionens innebörd är inte helt klar, och logiken inte helt övertygande, men torde vara ett representativt exempel på verkets attityd i enskildheter.

Bo Krister Ljungberg, Knivsta

PAUL B. DUFF

Moses in Corinth: The Apologetic Context of 2 Corinthians 3

NovTSup 159, Leiden: Brill, 2015, Inbunden, 240 sidor,

SEK 1220, ISBN: 978-9-00428-843-0

I denna bok presenterar Paul B. Duff en genomarbetad analys av Paulus argumentation i 2 Kor 3. Undertiteln vittnar om Duffs syn på denna Paulustext, nämligen att den utgör en del av ett apologetiskt försvarstal från aposteln riktat till församlingen i Korinth. Paulus har stött på motstånd, ett motstånd som oftast har förklarats utifrån rivaliserande apostlar i Korinth. I denna bok argumenterar Duff istället för att motståndet kommer inifrån församlingen. Vidare hävdar Duff även att de till synes negativa uttalandena om Mose och det gamla förbundet i 2 Kor 3 inte är en allmän nedvärdering av dessa. Det handlar snarare om att Paulus, hedningarnas apostel, påvisar hur dessa förhåller sig till specifikt icke-judar. *Moses in Corinth* kan, enligt mig, med fördel placeras inom den forskningstrend som benämns "Paul within Judaism" (eller "det radikalt nya perspektivet på Paulus"). Vi återkommer till detta.

I bokens inledande kapitel presenterar Duff tre svårigheter som ofta diskuterats i relation till tolkningen av 2 Kor 3: 1) frågan om 2 Korinthierbrevets enhet; 2) Paulus motståndare i Korinth; och C) frågan om varför Mose dyker upp i Paulus argument. Dessa ligger till grund för den fortsatta analysen och diskussionen.

I bokens andra kapitel fokuserar författaren särskilt på frågan om huruvida 2 Kor är ett enhetligt brev eller om det är sammansatt av flera olika brev eller fragment. Duff redogör här för en del av forskningshistorien på området och redovisar de viktigaste diskussionerna och argumenten. Han argumenterar sedan själv för att 2 Kor utgörs av totalt fem olika brev eller fragment, en teori som brukar kallas "the five-letter hypothesis". Utöver den del där 2 Kor 3 återfinns (2:14–7:4) delas det

kanoniska brevet upp enligt följande: 1:1–2:13 och 7:5–16; kap 8; kap 9; och kap 10–13. Duff påpekar att den inbördes ordningen är svår att fastslå, men utgår i sin argumentation från att kap 8 skickats först och att 2:14–7:4 följt därpå.

Utifrån denna uppdelning av brevet och med den föreslagna kronologin, resonerar Duff i bokens tredje kapitel kring motståndet som Paulus försvarar sig mot i 2 Kor 3. En vanlig slutsats bland forskare är att motståndet ska kopplas till de ”väldiga apostlar” (*ὑπερλίαν ἀποστόλων*, 11:5; 12:11) och/eller ”falska apostlar” (*ψευδαπόστολοι*, 11:13) som omnämns senare i brevet. Utifrån slutsatsen att kapitel 10–13 är skrivna efter 2:14–7:4 argumenterar Duff för att dessa apostlar inte ska påverka diskussionen om motståndet i 2 Kor 3. Duffs hypotes är istället att några församlingsmedlemmar tagit illa vid sig av Paulus förmaningar i Första Korinthierbrevet. När de sedan tar emot ett brev gällande insamlingen till Jerusalem (2 Kor 8) ökar missnöjet ytterligare. Från att tidigare beskrivit att några ur församlingen ska leverera insamlingen till Jerusalem (1 Kor 16:3–4) tycks Paulus ha ändrat sig till att han själv, tillsammans med en medhjälpare, ska göra detta (2 Kor 8:18–19). Duff menar att 2 Kor 3 är en del av det försvarstal som Paulus skriver för att bemöta denna kritik.

I bokens fjärde kapitel inleder Duff sin egen analys och diskussion av 2 Kor 3 (eller mer korrekt, 2:14–3:18). Detta kapitel behandlar 2 Kor 2:14–3:6 och utgår från Paulus retoriska fråga: ”Vem förmår något sådant?” (*καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἰκανός*, 2 Kor 2:17). Duff diskuterar de rekommendationsbrev som tas upp i 2 Kor 3:1, vilka Paulus ser som överflödiga då korinthierna själva är hans brev (2 Kor 3:2). Med Israels mottagande av lagen vid Sinai i bakgrunden beskriver Paulus hur detta brev är skrivet ”inte med bläck utan med den levande Gudens ande, inte på tavlor av sten utan i era hjärtan, på tavlor av kött och blod” (2 Kor 3:3). Detta är, enligt Duff, inte en kritik mot Torah utan en kontrast mellan det som är skrivet på köttsliga hjärtan och det som är skrivet ”on normal material” (131). Här anar vi tendensen i Duffs tes om att Paulus inte nedvärderar Mose eller den judiska lagen i 2 Kor 3. Vidare menar Duff att Paulus presenterar sig själv som en tjänare som i sig själv inte

har förmåga att klara av sin uppgift, men att Gud ger honom denna förmåga. Detta, menar Duff, skapar en tydlig parallell till Mose och hans kallelseberättelse i 2 Mos 4; precis som Gud gav Mose förmåga att leda folket har han nu gett Paulus förmåga att vara tjänare av ett nytt förbund (2 Kor 3:6).

I bokens femte kapitel konstaterar Duff att jämförelserna i 2 Kor 3:7–11 oftast har tolkats som att Paulus kort och gott tar avstånd från och nedvärderar det gamla förbundet. Duff påpekar att Paulus här använder ett så kallat *a minore ad maius*-argument ("från det mindre till det större") och beskriver, utifrån Aristoteles och Cicero, hur ett sådant argument fungerar. Det handlar inte om att skapa en kontrast mellan två objekt, utan snarare om att visa på likhet och kontinuitet dem emellan. Paulus nedvärderar alltså inte Mose och det gamla förbundet, utan använder dem för att visa de positiva likheterna med det nya förbundet och Paulus egen tjänst.

I 2 Kor 3:7–11 beskrivs Moses tjänst som både "dödens tjänst" (ἡ διακονία τοῦ θανάτου, 3:7) och "domens tjänst" (ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως, 3:9). Duffs förklaring till denna till synes negativa hållning är att församlingen i Korinth består av icke-judar och att det är för dem som Mose tjänst innebär död och dom. Han skriver: "When Paul speaks of the condemnation and death that accompanied the Mosaic ministry, he does not have in mind condemnation and death in store for Torah-observant Jews" (153–154). Duff styrker sitt argument med att hänvisa till några antika judiska texter som talar om att icke-judar ska bli dömda av Torah (t.ex. T. Mos. 1:12–13; LAB 11:2; 4 Ezra 7:37–38).

I det sjätte kapitlet är Paulus jämförelse mellan honom själv och Mose i fokus. Duff utgår från tre "porträtt": "Moses the veiled envoy" (3:12–13); "Moses' (the text) and Israel" (3:14–15); samt "Moses the paradigmatic believer" (3:16–18). I den första delen (3:12–13) kontrasterar Paulus sig själv med Mose utifrån temat "öppenhet" (παρησία). Mose valde att sätta en duk framför ansiktet (2 Mos 34:33–35) medan Paulus inte döljer något. I den andra delen (3:14–15) skiftas fokus till Mose som "text", och slöjan framför Mose ansikte ligger nu istället över läsningen av texten. I den sista delen (3:16–18) argumenter-

ar Duff för att Mose framhålls som en förebild för korinthierna ("the paradigmatic believer"). Här finns bland annat en diskussion gällande subjektet till verbet ἐπιστρέψῃ i 3:16, där Duff argumenterar för att det är Mose som åsyftas, och inte en obestämd "någon" eller "vemhelst".

I bokens sjunde och sista kapitel presenterar Duff sina slutsatser och vi ska kort utvärdera ett par av dessa. Bokens tes vilar på teorin om att Andra Korinthierbrevet är en sammansättning av fem brev eller fragment. Duff hävdar att många tolkningar av 2 Kor 3 vilar på det felaktiga antagandet att motståndarna i kapitel 10–13 är orsaken till Paulus försvarstal. Genom att göra sig av med dessa menar han sig kunna göra en tolkning som utgår direkt från 2 Kor 3. Problemet är att Duff tvingas till en komplex historisk rekonstruktion som inte övertygar fullt ut. Löftet om en tolkning som utgår direkt från 2 Kor 3 visar sig vara svårt att hålla.

Duff hävdar alltså att de till synes negativa orden om "dödens" och "domens tjänst" (3:7, 9) inte nedvärderar Moses tjänst eller det gamla förbundet i sig, utan enbart dess inverkan på icke-judar. Problemet med denna tolkning är att Paulus tydligt skriver om dessa i relation till just judar, både vid Sinai (3:7, 13) och i Paulus egen samtid (3:14–15). Antagandet att Paulus enbart riktar sig till icke-judar, vilket är signifikativt för "Paul within Judaism"-perspektivet, blir här svårt att upprätthålla och fungerar stundtals som en tolkningsmässig ögonbindel. Duffs bok är, trots detta, intressant och nytänkande.

Ludvig Nyman, Örebro teologiska högskola

STEPHEN GERMANY

*The Exodus-Conquest Narrative: The Composition of the
Non-Priestly Narratives in Exodus-Joshua*

FAT 115, Tübingen: Mohr Siebeck, 2017, Hardback, 515 pages,
€139, ISBN: 978-3-16155-518-3

The systematic dismantling of the classical four-document hypothesis of the Pentateuch initiated by scholars like John Van Seters, Rolf Rendtorff, Hans-Heinrich Schmid and their followers in the mid-1970s has stimulated new thinking about the problem of the history of the Torah